

ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ
«ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ»

ΓΕΝΙΚΟ ΧΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ

**ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΠΡΟΣΩΠΟΥ ΣΤΑ
ΠΑΙΔΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ**

Φωτογραφία από βιβλιογραφία 24

ΛΕΥΚΩΣΙΑ 2013

Εισαγωγή

Η ζωγραφική προσώπου (face painting) είναι μια δημοφιλής δραστηριότητα, ιδιαίτερα αγαπητή στα παιδιά η οποία όμως μπορεί να εγκυμονεί σοβαρούς κινδύνους. Τα υλικά που χρησιμοποιούνται στην ζωγραφική προσώπου έχουν μελετηθεί διεθνώς όπως από το Κέντρο Υγείας του Καναδά¹⁻⁹ και διάφορα εξειδικευμένα εργαστήρια στην Αμερική¹⁰⁻¹¹ και στην Ευρώπη. Διαπιστώθηκε η ύπαρξη τοξικών ουσιών όπως ο μόλυβδος (Pb)^{1,12,13,14} το αρσενικό (As)^{2,12,13,14} ο υδράργυρος (Hg)^{12,13,14} το κάδμιο (Cd)^{12,13,14} και το αντιμόνιο (Sb)^{3,12,13,14} που μπορούν να επηρεάσουν την λειτουργία των νεφρών, του νευρικού, ανοσοποιητικού και του αναπαραγωγικού συστήματος^{12,13,15}. Πιο πρόσφατες μελέτες έχουν καταδείξει ότι το κάδμιο και το ανόργανο αρσενικό είναι δυνατό να είναι καρκινογόνα¹⁶. Επιπλέον στα προϊόντα αυτά προσδιορίστηκε νικέλιο (Ni), κοβάλτιο (Co) και χρώμιο (Cr) που μπορούν να προκαλέσουν διάφορες αλλεργίες και δερματικές παθήσεις, ιδιαίτερα στα μικρά παιδιά. Επίσης εντοπίστηκαν και οργανικές τοξικές ουσίες^{1,4,5,6,7,8}, όπως βουτάνιο (επίμονη βιοσυσσωρεύσιμη και τοξική ουσία), thiram (πιθανώς καρκινογόνος ουσία), αλουμίνα (οξειδίο του αργιλίου Al₂O₃, τοξική ουσία στον εγκέφαλο), προπυλενογλυκόλη (πιθανώς καρκινογόνος ουσία), και μη εγκριμένες για χρήση στα καλλυντικά χρωστικές ουσίες (FDA).

Τα παιδιά είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε καρκινογόνες και νευροτοξικές ουσίες. Επιπρόσθετα κατά την προσχολική ηλικία οι κίνδυνοι από νευροτοξικές ουσίες όπως πχ ο μόλυβδος και ο υδράργυρος, που μπορεί να επηρεάσουν την ανάπτυξη του εγκεφάλου, το δείκτη νοημοσύνης κ.α., είναι ακόμη μεγαλύτεροι. Ο εγκέφαλος αναπτύσσεται τάχιστα κατά την περίοδο αυτή και μέχρι το 4^ο έτος φτάνει το 80% της συνολικής ανάπτυξης του. Ταυτόχρονα είναι ευάλωτος λόγω απουσίας ή ατελούς ανάπτυξης του αιματο-εγκεφαλικού προστατευτικού φραγμού. Ειδικότερα η έκθεση στον μόλυβδο και υδράργυρο προγεννητικά αλλά και κατά την νηπιακή και παιδική ηλικία μπορεί να επηρεάσει την ομαλή ανάπτυξη του εγκεφάλου, να προκαλέσει ελλειμματική προσοχή, μείωση του IQ, μείωση της επίδοσης στο σχολείο, επιθετική συμπεριφορά κ.ά. Επιπρόσθετα ο υδράργυρος επηρεάζει και τα νεφρά. Το νικέλιο και το χρώμιο είναι ισχυρά αλλεργιογόνα. Το αρσενικό σε ορισμένες μορφές είναι καρκινογόνο με κύριο στόχο το δέρμα, γεγονός που καθιστά την παρουσία του στα παρασκευάσματα αυτά πολύ επικίνδυνη.

Σε Ευρωπαϊκό και Παγκόσμιο επίπεδο δεν έχει θεσπισθεί ειδική Νομοθεσία για τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται για ζωγραφική προσώπου και ως πρώτη προσέγγιση και μόνο ενδεικτικά χρησιμοποιούνται τα αποδεκτά όρια που ισχύουν γενικά για τα

καλλυντικά. Η Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1223/2009¹⁷ για τα καλλυντικά προϊόντα (ισχύει από 11/7/2013)) και η εναρμονισμένη με αυτήν Εθνική Νομοθεσία (Ν. 106/2001)¹⁸, καθορίζουν κατάλογο ουσιών, που η παρουσία τους γενικά απαγορεύεται στα καλλυντικά, μεταξύ των οποίων και τα τοξικά μέταλλα Cd, Pb, Hg, As και το εξασθενές χρώμιο (Cr^{vi}). Εντούτοις, στην βάση του τι «είναι βιομηχανικά επιτεύξιμο» και μόνο η ακούσια παρουσία μικρής ποσότητας είναι ανεκτή. Αναλυτικότερα στην νομοθεσία αναφέρεται (Άρθρο 17) ότι «η ακούσια παρουσία μικρής ποσότητας μιας απαγορευμένης ουσίας που οφείλεται σε προσμείξεις των φυσικών ή συνθετικών συστατικών, στη διαδικασία παραγωγής, στην αποθήκευση, στη μετανάστευση από μέσα μεταφοράς η οποία είναι τεχνικά αναπόφευκτη στο πλαίσιο καλής παρασκευαστικής πρακτικής είναι δεκτή υπό την προϋπόθεση ότι είναι σύμφωνη προς το Άρθρο 3 (Ασφάλεια)», όπου αναφέρεται ότι «τα καλλυντικά προϊόντα που διατίθενται στην αγορά πρέπει να είναι ασφαλή για την ανθρώπινη υγεία όταν γίνεται χρήση τους υπό κανονικές ή εύλογα αναμενόμενες συνθήκες χρήσης». Τα κριτήρια όμως του «τι μπορεί να είναι ανεκτό» σε κάθε περίπτωση είναι περιγραφικά και όχι αριθμητικά.

Γι' αυτό στη βάση επίσης του τι «είναι βιομηχανικά επιτεύξιμο» ο Καναδάς⁹ και η Γερμανία¹⁰ έχουν καθορίσει συγκεκριμένα κατευθυντήρια όρια ανοχής για τις «απαγορευμένες» ουσίες στα Καλλυντικά, ενώ η Γερμανία επιπρόσθετα έχει καθορίσει πολύ χαμηλότερα επίπεδα για τις οδοντόπαστες ως καλλυντικό προϊόν που έρχεται σε άμεση επαφή με το στόμα. Πέρα από το σκεπτικό και τη βάση θέσπισής τους τονίζεται επίσης ότι οι και οι πρόνοιες αυτές αναφέρονται γενικά στα καλλυντικά και όχι σε παιδικά προϊόντα και σε καμία περίπτωση δεν εδράζονται σε ειδική για τα παιδιά εκτίμηση της έκθεσης (π.χ. αυξημένος βαθμός απορρόφησης διαδερμικά, ή δια στόματος), της ιδιαίτερης ευαισθησίας του αναπτυσσόμενου οργανισμού και της συνακόλουθης τοξικότητας.

Επισημαίνεται ότι σε ότι αφορά τον υδράργυρο και μόλυβδο ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO)¹¹, το Center of Disease Control and Prevention (CDC)¹⁹, το USA/Environmental Agent (EPA)²⁰ καθώς και σχετικές έρευνες μεταξύ των οποίων η έρευνα σταθμός του Lanphear B.P., et al²¹, καθορίζουν ή/και τεκμηριώνουν ουσιαστικά την μηδενική ανοχή γιατί δεν έχει μέχρι τώρα προσδιοριστεί ένα επίπεδο έκθεσης που να μη έχει σοβαρές και μη αναστρέψιμες επιδράσεις στον αναπτυσσόμενο οργανισμό και ιδιαίτερα στον εγκέφαλο του παιδιού.

Επειδή ακριβώς ελλείπει ένα ειδικό κανονιστικό πλαίσιο για τα προϊόντα ζωγραφικής προσώπου σε παιδιά που θα επέτρεπε τον ουσιαστικό έλεγχό τους, στη Ε.Ε. και παγκόσμια γίνονται έρευνες που στοχεύουν κυρίως στην ανάδειξη του προβλήματος, την ευαισθητοποίηση των γονιών και την άσκηση πίεσης για ανάπτυξη της Νομοθεσίας και του ελέγχου.

Πιλοτική Έρευνα 2012-2013

Η Εθνική Επιτροπή Κύπρου «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» (ΕΕΠΥΠ) (σελ 13) εντοπίζοντας την ανάγκη διερεύνησης του προβλήματος στην Κύπρο άρχισε το 2012 πιλοτική έρευνα για σκευάσματα ζωγραφικής προσώπου, η πρώτη που γίνεται στην Κύπρο σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ). Η έρευνα εντάσσεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα παιδιά Cy-CEHAP 2011-2014. Στόχοι της έρευνας είναι:

- α) η μελέτη της έκτασης χρήσης των προϊόντων ζωγραφικής προσώπου στα παιδιά προσχολικής ηλικίας καθώς και οι σχετικές συνήθειες, μέσω ερωτηματολογίων που διανεμήθηκαν σε 4 νηπιαγωγεία και
- β) η έρευνα αγοράς για τα προϊόντα ζωγραφικής προσώπου που κυκλοφορούν στην Κύπρο καθώς και ο εργαστηριακός έλεγχος για παρουσία των τοξικών μετάλλων Pb, Hg, As, Cd, Cr (τρισθενές + εξασθενές).

Τα 31 σκευάσματα που εντοπίστηκαν στην κυπριακή αγορά φαίνονται στο Παράρτημα Ι όπου γίνεται επίσης λεπτομερής περιγραφή της σχετικής σήμανσης. Όλα εκτός ενός προέρχονταν από χώρες της Ε.Ε. και 21 από τα 31 έφεραν σήμανση "non suitable for children under 3 years" (ακατάλληλο για παιδιά κάτω των 3 χρονών).

A. Αποτελέσματα εργαστηριακού ελέγχου

Δεκαοκτώ (18) δείγματα που είχαν συνολικά 62 υποδείγματα (διαφορετικά χρώματα) επιλέχθηκαν (τουλάχιστο 1 υπόδειγμα / ανά δείγμα) και 25 υποδείγματα αναλύθηκαν στα διαπιστευμένα εργαστήρια του ΓΧΚ. Τα δείγματα αναλύθηκαν με την τεχνική Επαγωγικά Συνεζευγμένου Πλάσματος με Φασματογράφο Μάζας (ICP MS) βάση μεθόδου που αναπτύχθηκε στο ΓΧΚ, για προϊόντα που χρησιμοποιούνται για ζωγραφική προσώπου.

Λόγω της πολυπλοκότητας του υποστρώματος των παρασκευασμάτων αυτών, το όριο ανίχνευσης των διερευνούμενων μετάλλων με την τεχνική ICP MS είναι για το κάδμιο και τον υδράργυρο ψηλότερο των ορίων που καθορίζονται στις οδοντόπαστες

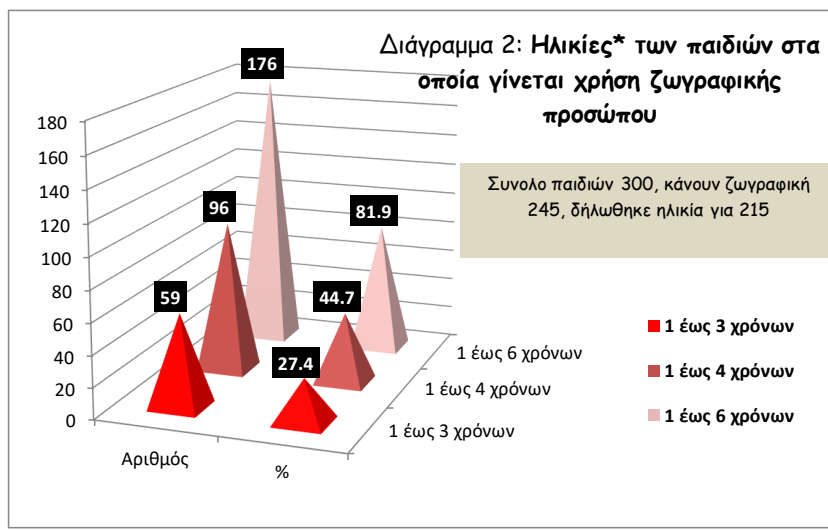
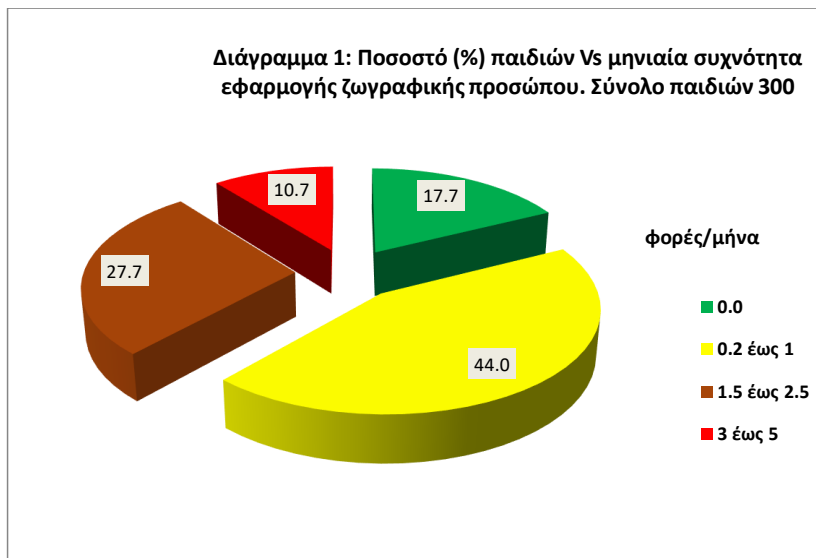
από τις αρχές της Γερμανίας. Τα αποτελέσματα όμως είναι συμβατά με τα όρια ανοχής της Καναδικής αρχής. Τα όρια ανοχής των αρχών του Καναδά και Γερμανίας φαίνονται στο Παράρτημα II. Ο πίνακας των αποτελεσμάτων του ΓΧΚ επισυνάπτεται ως Παράρτημα III. Τα αποτελέσματα συγκρίθηκαν απλώς ενδεικτικά με τα όρια ανοχής του Καναδά και της Γερμανίας. Από τον εργαστηριακό έλεγχο προκύπτουν τα πιο κάτω:

- Σε κανένα δείγμα δεν ανιχνεύθηκε το Cd (LOD: 0.38 ppm), (όρια ανοχής Καναδικής Αρχής 3 ppm, Γερμανίας για οδοντόπαστες 0.1 ppm).
- Ο Hg δεν ανιχνεύθηκε σε 22 δείγματα. Σε 3 δείγματα ανιχνεύθηκαν ίχνη μικρότερα του ορίου ανίχνευσης της μεθόδου (LOD: 0.63 ppm) (όρια ανοχής Καναδικής Αρχής 3 ppm, Γερμανίας για οδοντόπαστες 0.2 ppm).
- Το As δεν ανιχνεύθηκε σε 8 δείγματα, σε 10 δείγματα ανιχνεύθηκαν ίχνη μικρότερα του ορίου ανίχνευσης της μεθόδου (LOD: 0,36 ppm), σε 6 δείγματα προσδιορίστηκαν επίπεδα >0.36 και < 1.19 μικρότερα του ορίου ποσοτικοποίησης της μεθόδου (LOQ: 1.19)- και σε 1 δείγμα 2.19 ppm. (όρια ανοχής Καναδικής Αρχής 3 ppm, Γερμανίας για οδοντόπαστες 0.5 ppm).
- Ο Pb δεν ανιχνεύθηκε σε 4 δείγματα (LOD: 0.20 ppm), σε 5 δείγματα ήταν μεταξύ 0.2-0.67 ppm κάτω του ορίου ποσοτικοποίησης της μεθόδου (LOQ: 0,67 ppm) και σε 16 δείγματα προσδιορίστηκαν συγκεντρώσεις 0.94-4.54 ppm. (όρια ανοχής Καναδικής Αρχής 10 ppm, Γερμανίας για οδοντόπαστες 1 ppm).
- Το Cr((iii) και (vi)) δεν ανιχνεύθηκε σε 4 δείγματα, σε 3 δείγματα ανιχνεύθηκαν ίχνη μικρότερα του ορίου ανίχνευσης της μεθόδου (LOD: 0.52 ppm), σε 9 δείγματα προσδιορίστηκαν επίπεδα <του 1.7 και >του 0.52 ppm (δηλ. μικρότερο του LOQ : 1,7 ppm) και σε 9 δείγματα συγκεντρώσεις 1.8-16.25 (LOQ: 1,7 ppm).

B. Διερεύνηση της έκτασης της χρήσης ζωγραφικής προσώπου και συνήθειες: Αποτελέσματα ανάλυσης ερωτηματολογίων

Δόθηκαν 450 ερωτηματολόγια σε 4 Νηπιαγωγεία και απαντήθηκαν τα 176 δηλαδή το ποσοστό ανταπόκρισης ήταν 37.7% . Οι απαντήσεις δόθηκαν από τους γονείς σε απλές ερωτήσεις που αφορούσαν την συχνότητα χρήσης, την ηλικία του παιδιού, τον χρόνο παραμονής στο πρόσωπο. Αφορούσαν συνολικά 300 παιδιά, κυρίως προσχολικής ηλικίας από 6 μηνών έως 6 χρόνων. Διαπιστώθηκε ότι 81.7 % των παιδιών κάνουν ζωγραφική προσώπου, από 1 φορά κάθε 5 μήνες έως και 5 φορές τον μήνα. Οι βαφές παραμένουν στο προσωπάκι του παιδιού μέχρι και 3 ώρες σε ποσοστό παιδιών 75.5% ενώ στο 24.5% των παιδιών παραμένουν περισσότερο

από 3 ώρες εως και ολονύκτια. Τα κύρια αποτελέσματα παρουσιάζονται στα διαγράμματα 1 και 2 .

* Η παρουσίαση γίνεται για στοχευμένες ηλικιακές περιόδους:

- 1-3 ετών περίοδος της συνήθειας «από το χέρι στο στόμα»
- 1-4 ετών περίοδος τάχιστης ανάπτυξης του εγκεφάλου (ανάπτυξη του 80% μέχρι τα 4 χρόνια) και μέγιστη τρωτότητα του εγκεφάλου λόγω ανύπαρκτου ή ατελώς ανεπτυγμένου αιματο-εγκεφαλικού φραγμού.
- 1-6 το σύνολο των παιδιών της έρευνας

Γ. Διαπιστώσεις και Συμπεράσματα

Η έρευνα, η πρώτη του είδους της στην Κύπρο, είναι πιλοτική και ενδεικτική καθώς κάλυψε μόνο ένα μέρος των προϊόντων και των ουσιών που είναι δυνατόν να υπάρχουν σε αυτά και 300 παιδιά μόνο από την Λευκωσία. Επισημαίνεται η σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο έλλειψη ειδικού νομοθετικού πλαισίου καθώς και η ανεπάρκεια στοιχείων για μια ολοκληρωμένη εκτίμηση του κινδύνου για τα παιδιά. Η εκτίμηση αυτή για να γίνει ολοκληρωμένα, προϋποθέτει στοιχεία που να επιτρέπουν την εκτίμηση του βαθμού έκθεσης (συχνότητα έκθεσης, χρόνος παραμονής του σκεύασματος στο δέρμα, ποσότητα υλικού, συνολική επιφάνεια κάλυψης του δέρματος, βαθμός διείσδυσης/απορρόφησης κ.ά). Τέτοιες έρευνες/εκτιμήσεις είναι περιορισμένες, όμως τόσο η διεθνής βιβλιογραφία όσο και ο WHO και άλλοι οργανισμοί υποδεικνύουν ότι η συχνότητα χρήσης, η όσο μικρότερη ηλικία του παιδιού και η πολλαπλή/ταυτόχρονη έκθεση σε περισσότερες ουσίες είναι βέβαιο ότι αυξάνουν το βαθμό κινδύνου και βλάβης. Γι' αυτό η αξιολόγηση της πιλοτικής έρευνας βασίστηκε κυρίως στα στοιχεία και στις Αρχές Εκτίμησης του Κινδύνου στα παιδιά από την έκθεσή τους σε χημικές ουσίες²² που καθόρισε ο WHO και στην εφαρμογή της Αρχής της Προφύλαξης COM2000(1)²³ που η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέσπισε ως πρόσθετο εργαλείο διαχείρισης καλά τεκμηρωμένων και σοβαρών κινδύνων για τους οποίους όμως υπάρχουν αβεβαιότητες στην ποσοτικοποίηση τους.

Από την αξιολόγηση προκύπτουν τα εξής:

Ι. Όλα τα δείγματα, εκτός από ένα, προέρχονταν από χώρες της Ε.Ε. Αν τα αποτελέσματα αξιολογηθούν στη βάση των μόνων διαθέσιμων, αλλά μη εξειδικευμένων για τα παιδιά κριτηρίων των Καναδικών και Γερμανικών αρχών για τα καλλυντικά, (στην εθνική και την Νομοθεσία της Ε.Ε δεν υπάρχουν συγκεκριμένες τιμές) τότε μπορεί να θεωρηθούν εντός των σχετικών προνοιών. Αποκλίνουν εντούτοις από κατευθυντήριες γραμμές/κριτήρια (Γερμανίας) για οδοντόπαστες, καλλυντικά προϊόντα που έρχονται σε επαφή με το στόμα. Ανεξάρτητα από την συμβατότητα ή όχι με τις πιο πάνω μη εξειδικευμένες για τα παιδιά πρόνοιες οι κίνδυνοι για τα παιδιά είναι σοβαροί και σε καμιά περίπτωση δεν μπορούν να αποκλειστούν για τους πιο κάτω λόγους:

1. Τα όρια ανοχής είναι γενικά (καλλυντικά για το γενικότερο πληθυσμό), περισσότερο εστιασμένα στο τι είναι «βιομηχανικώς επιτεύξιμο» και δεν λαμβάνουν υπόψη, τουλάχιστον επαρκώς, τις τοξικές επιδράσεις σε παιδιά λόγω της ιδιαίτερης/μεγαλύτερης ευαισθησίας και έκθεσης των παιδιών ούτε και τον αυξημένο βαθμό διαδερμικής ή/και δια στόματος απορρόφησης (συνήθεια από το χέρι στο στόμα). Ο WHO και ο CDC

καθορίζουν ως ασφαλή ουσιαστικά μόνο την μηδενική έκθεση των παιδιών σε μόλυβδο και υδράργυρο.

2. Βρέθηκαν μέχρι και 3 τοξικά μέταλλα στο ίδιο δείγμα. Το δεδομένο αυτό σε συνδυασμό με την παρουσία του μολύβδου είναι ιδιαίτερα ανησυχητικό. Τα επίπεδα ορισμένων μετάλλων που προσδιορίστηκαν σε δείγματα είναι ψηλότερα από διαθέσιμα κριτήρια που ισχύουν για τις οδοντόπαστες. Η σύγκριση με τις οδοντόπαστες γίνεται γιατί τα υλικά ζωγραφικής προσώπου μπορούν εύκολα να καταλήξουν στο στόμα ιδίως των παιδιών ηλικίας 1-3 χρονών αλλά και μεγαλύτερων λόγω της πιθανότητας να ακουμπήσει η γλώσσα γύρω από τα χείλη και να μεταφερθεί στο στόμα ή με τα χέρια που έχουν αγγίσει στο πρόσωπο και μετά στο στόμα.

II. Από τα ερωτηματολόγια προκύπτει ότι γίνεται ευρεία (πέραν του 80% των παιδιών) και συχνή χρήση της ζωγραφικής προσώπου μέχρι και 5 φορές μηνιαίως (σε ποσοστό 10.7%) σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Ανησυχητικό είναι το ότι η εφαρμογή αρχίζει από τον πρώτο χρόνο της ζωής του παιδιού. Ένα σημαντικό ποσοστό 44.7% αφορά παιδιά μέχρι 4 χρόνων δηλαδή σε ηλικία ιδιαίτερης τρωτότητας του εγκεφάλου, 27.4% αφορά παιδιά μέχρι 3 ετών, όπου μεταξύ άλλων η συνήθεια από το «χέρι στο στόμα» αυξάνει την μεταφορά των βαφών στο στόμα. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σε ποσοστό 70% των δειγμάτων, δηλαδή 21 από τα 31, έφεραν σήμανση "ακατάλληλο για παιδιά κάτω των 3 χρονών". Αυτό δεν σημαίνει κατ' ανάγκη ότι τα υπόλοιπα δέκα σκευάσματα είναι κατάλληλα για χρήση σε όλα τα παιδιά ανεξαρτήτως ηλικίας μια και η σχετική σήμανση δεν είναι υποχρεωτική. Το γεγονός όμως της ύπαρξης αποτρεπτικής προειδοποίησης στο 70% των παρασκευασμάτων, σε συνδυασμό με την διαπιστωθείσα ευρεία χρήση σε παιδιά 1-3 χρονών δείχνει ότι οι γονείς γενικά έχουν άγνοια των κινδύνων και πιθανώς οι επαγγελματίες ζωγραφικής προσώπου δεν λαμβάνουν πάντα υπόψη την σχετική σήμανση ή/και δεν ενημερώνουν τους γονείς (πχ ότι δεν μπορεί να εφαρμοστεί η ζωγραφική σε παιδιά κάτω των τριών χρόνων). Η ανάγκη για υποχρεωτική νομοθετική ρύθμιση της σήμανσης, για τη χρήση τους σε παιδιά καθώς και της σχετικής ευαισθητοποίησης για τους σχετικούς κινδύνους είναι προφανής.

Με βάση τα πιο πάνω, την διεθνή βιβλιογραφία και λαμβάνοντας υπόψη ότι αυτά τα σκευάσματα δεν είναι απαραίτητα, ο περιορισμός ή/και η αποφυγή χρήσης και η εφαρμογή της Αρχής της Προφύλαξης COM 2000, είναι η πλέον

ενδεδειγμένη επιλογή. Οι διάφοροι οργανισμοί και υπηρεσίες υγείας διεθνώς²⁴ προειδοποιούν μεταξύ άλλων ότι: α) ποτέ δεν πρέπει να γίνεται χρήση σε παιδιά κάτω των 3 ετών, β) στα μεγαλύτερα παιδιά αν γίνεται χρήση να είναι μόνο περιστασιακή και όχι συχνή, με προϊόντα αξιόπιστης προέλευσης και να τηρούνται αυστηρά οι προδιαγραφές χρήσης και οι κανόνες/προϋποθέσεις υγιεινής εφαρμογής, γ) ποτέ να μην τοποθετούνται βαφές κοντά στα μάτια και τα χείλη και δ) να γίνεται προσεκτική αφαίρεση των βαφών από το σώμα και το πρόσωπο το συντομότερο δυνατό. Οι γονείς θα πρέπει να απαιτούν να βλέπουν το παρασκεύασμα και ιδίως να ελέγχουν αν αυτό είναι κατάλληλο για την ηλικία του παιδιού.

Στα πλαίσια αυτά η Εθνική Επιτροπή θα διοργανώσει καμπάνια ενημέρωσης ευαισθητοποίησης όλων των εμπλεκόμενων (Αρχών/ Υπηρεσιών, συνδέσμων γονέων, Παιδιατρική Εταιρεία κ.ά) στο πρόβλημα. Ιδιαίτερος στόχος θα είναι η ενημέρωση γονέων, δασκάλων, παιδιάτρων και ιδίως των επαγγελματιών ζωγραφικής για:

- τους πιθανούς κινδύνους και την υποχρέωση-ευθύνη προστασίας του παιδιού,
- Το δικαίωμα αλλά και υποχρέωση του γονιού να γνωρίζει το προϊόν που θα χρησιμοποιηθεί στο παιδί του, καθώς και την υποχρέωση του επαγγελματία ζωγραφικής προσώπου να ενημερώνει τους γονείς.
- την ανάγκη περιορισμού της χρήσης και της συχνότητας εφαρμογής ιδίως σε παιδιά προσχολικής ηλικίας,
- την ανάγκη αποφυγής της χρήσης σε παιδιά κάτω των 3 χρόνων,
- την σωστή επιλογή των προϊόντων και τήρηση των προϋποθέσεων σωστής, υγιεινής και ορθολογικής χρήσης, και,
- την προτίμηση εναλλακτικών λύσεων αυτοσχεδίων παρασκευασμάτων από απλά αγνά υλικά πχ υλικών τροφίμων.

Παράλληλα θα προχωρήσει στη έκδοση οδηγού/ φυλλαδίου (στα πλαίσια του εκδοτικού Προγράμματος του Υπουργείου Υγείας) και θα συνεχίσει με την 2^η φάση της έρευνας που θα περιλαμβάνει διεύρυνση της έρευνας των ερωτηματολογίων και της έρευνας αγοράς με την συμπερίληψη/καταγραφή σκευασμάτων και από τρίτες χώρες και εάν καταστεί δυνατό τον εργαστηριακό έλεγχο. Επίσης θα ενημερώσει για την έρευνα το ειδικό τμήμα του WHO για τα εθνικά σχέδια δράσης CEHAPΕ, καθώς και άλλους συνεργαζόμενους οργανισμούς συμβάλλοντας έτσι στην διεθνή προσπάθεια.

Τέλος επισημαίνεται η ανάγκη της ένταξης των σκευασμάτων ζωγραφικής προσώπου στον επίσημο έλεγχο για να αποφεύγεται τουλάχιστον η κυκλοφορία ιδιαίτερα επιβεβαρυσμένων προϊόντων καθώς και η ανάπτυξη σε διεθνές επίπεδο εξειδικευμένου Κανονιστικού Πλαισίου.

Η έρευνα αυτή έγινε συλλογικά στα πλαίσια του Εθνικού Σχεδίου Δράσης CY-CEHAP 2010-2014 υπό τον συντονισμό και σχεδιασμό της Εθνικής Επιτροπής σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους, και με την οικονομική στήριξη του Υπουργείου Υγείας. Συμμετείχαν ενεργά μέλη της Εθνικής Επιτροπής και ο επιστημονικός συνεργάτης της. Ειδικά την έρευνα των ερωτηματολογίων σχεδίασε και συντόνισε ο Δρ Ανδρέας Χατζησάββας σε συνεργασία με την κα Μαρία Αντωνίου Χάματσου. Στις εργαστηριακές αναλύσεις συμμετείχε η κα Ευδοκία Παμπακά του εργαστηρίου Ελέγχου Καλλυντικών του Γ.Χ.Κ.

Δρ Στέλλα Κάννα Μιχαηλίδου Πρόεδρος Εθνικής Επιτροπής Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού	Δρ Πόπη Κανάρη Διευθύντρια Δώρα Παρτασίδου Ανώτερη Χημικός Γενικό Χημείο του Κράτους
--	--

Λευκωσία 2013

Βιβλιογραφία

- [1] Kathleen Doheny, "Toxins Make Halloween Face Paints Scary",2009 <http://health.usnews.com/health-news/family-health/brain-and-behavior/articles/2009/10/27/toxins-make-halloween-face-paints-scary>
- [2] "Toxic Face Paint Makes for Scary Halloween", 2009, <http://www.ens-newswire.com/ens/oct2009/2009-10-28-091.html>
- [3] "Toxic chemicals in face paints can cause skin sensitization and contact dermatitis", 2009, <http://www.news-medical.net/news/20091028/Toxic-chemicals-in-face-paints-can-cause-skin-sensitization-and-contact-dermatitis.aspx>
- [4] Elizabeth Dunbar, "Face paint not as scary as report suggests", 2009, <http://minnesota.publicradio.org/display/web/2009/10/30/lead-in-face-paint>
- [5] Jean Enersen, "Lead found in popular children's face paints",2009 <http://www.king5.com/health/Study-Lead-contamination-found-in-popular-face-paints-67009872.html>
- [6] "Tests Uncover Hidden Halloween Hazards In Halloween Makeup", 2009, <http://www.thedenverchannel.com/news/tests-uncover-hidden-halloween-hazards-in-halloween-makeup>
- [7] Dan Shapley, "Halloween Face Paint Laced with Lead", 2009, <http://www.thedailygreen.com/environmental-news/latest/halloween-face-paint-47102702>
- [8] Manny C. Calonzo,"Beware: 'Toxic' Halloween", 2011, <http://www.journal.com.ph/index.php/opinion/15613-beware>
- [9] Health Canada Guidelines for heavy metals in Cosmetics (2012)
- [10] Bundesgesundheitsblatt (*Federal Health Journal, Germany*), 28, 1985, Nr. 7, 216.
- [11] World Health Organization. Training for Health Care Providers: Mercury 27 June 2005. p. 14-20
- [12] "This Halloween, Beware of Toxic Chemicals in Kids Face Paint", <http://westislandkids.com/info/index.php/toxic-chemicals-in-childrens-face-paint/safety/>
- [13] " Non-Toxic Face Paint for Kids ", <http://www.squidoo.com/non-toxic-face-paint-for-kids>
- [14] Heather Sarantis .; Stacy Malkan .; Lisan Archer. Report on Heavy Metas in Face Paints by the campaign for safe cosmetics,2009
- [15] WHO, environmental Health Criteria for inorganic lead, vol. 165, 1995
- [16] EFSA Journal (2009) 980, 1-139 Cadmium in food, EFSA Journal 2009; 7(10):1351 Arsenic in Food, EFSA Journal 2012;10(12):2985 mercury in food , The EFSA Journal (2009) 980, 1-139 cadmium in food
- [17] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1223/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για τα καλλυντικά προϊόντα.

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

Field Code Changed

- [18] Ο περί καλλυντικών προϊόντων νόμος: Ν.106 (Ι)/2001
- [19] Center for Disease Control Preventing Lead Poisoning in Young Children , 2005. <http://cdc.gov/nceh/lead/publications/PrevLeadPoisoning.pdf>
- [20] EPA. Concentrations of Lead in Blood. http://yosemite.epa.gov/OCHPWEB.nsf/content/blood_lead_levels.htm. Viewed October 8, 2009.
- [21] Lanphear B.P., et al, 2005. Low-level environmental lead exposure and children's intellectual function: an international pooled analysis. Environmental Health Perspectives, 113, 894-899
- [22] WHO, Summary of Principles Evaluating Health Risks in Children associated with Exposure to Chemicals, 2011.
- [23] European Commission (2000). Communication from the Commission on the precautionary principle. Brussels, European Commission (COM (2000) 1 final).
- [24] "Face and Body Painting Guidelines" Public Health Division, Australian Government 2013

Field Code Changed

Field Code Changed

ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟ
ΜΕΡΟΣ Ι
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Αριθμός 4265	Παρασκευή, 11 Μαρτίου 2011	29
--------------	----------------------------	----

Η πιο κάτω Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου εκδίδεται με δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, βάσει της παραγράφου 4 του Άρθρου 57 του Συντάγματος.

Αριθμός 54

Διορισμός των μελών της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού» 2010 – 2013.
(Συνεδρία Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 22.10.2010)

Αναφορικά με τις Αποφάσεις με Αρ. 59.304 και 65.450 με ημερ. 28.1.2004 και 9.5.2007, αντίστοιχα, το Συμβούλιο αποφάσισε—

- (α) Να ορίσει τη Δρα Στέλλα Μιχαηλίδου, πρώην Διευθύντρια του Γενικού Χημείου του Κράτους, ως εκπρόσωπο του Υπουργείου Υγείας στην πιο πάνω Επιτροπή.

30

- (β) Να διορίσει, μετά από εισήγηση του Υπουργού Υγείας, τα πιο κάτω πρόσωπα ως Πρόεδρο και μέλη της Εθνικής Επιτροπής «Περιβάλλον και Υγεία του Παιδιού», για περίοδο τριών χρόνων—

Δρ Στέλλα Μιχαηλίδου, Χημικός, πρώην Διευθύντρια Γενικού Χημείου του Κράτους, Εμπειρογνώμονας Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε θέματα Περιβάλλοντος και Υγείας και Ασφάλειας Τροφίμων, εκπρόσωπος του Υπουργείου Υγείας, Πρόεδρος,

Δρ Άννα Νουσκά, Ιατρικές Υπηρεσίες και Υπηρεσίες Δημόσιας Υγείας,

Δρ Χρίστος Ηλιάδης, Παγκύπριος Ιατρικός Σύλλογος,

Δρ Μάρω Σολωμού, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου,

Δρ Αδάμος Χατζηπαναγής, Παιδίατρος, Παιδιατρική Εταιρεία Κύπρου,

κ. Ανδρέας Κωνσταντίνου, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Κύπρου,

Δρ Τασούλα Κυπριανίδου – Λεοντίδου, Λειτουργός Επιθεώρησης Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων,

κα Δέσπω Ζαβρού, Λειτουργός Περιβάλλοντος, Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος,

Δρ Ανδρομάχη Κατσονούρη, Χημικός, Γενικό Χημείο του Κράτους,

Δρ Ανδρέας Χατζησάββας, Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής Κύπρου,

κ. Κυριάκος Φωτιάδης, Παγκύπρια Συνομοσπονδία Ομοσπονδιών Συνδέσμων Γονέων Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης,

κα Γεωργία Χριστοδούλου, Ανώτερη Επισκέπτρια Υγείας, Κέντρο Υγείας Στροβόλου,

Δρ Μιχάλης Τορναρίτης, Καθηγητής, Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, (για θέματα Υγείας),

κα Μαίρη Χατζηκωνσταντίνου, Μικροί Εθελοντές.

Μέλη.

Επιστημονικός συνεργάτης κατά την περίοδο της πιλοτικής έρευνας ήταν η κα Μαρία Αχιλλέως

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

A/A	Βιβλιοπωλείο /Κατάστημα	Προϊόν / Περιγραφή	Χώρα Προέλευσης	Δηλώσεις Κατασκευαστή
1	Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης	Make up pencils	Germany	-Gluten Free -Dematologically tested -CE -Lovable Washable -Not suitable for children under 3 years
2	Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης	Creative Body Stamping	England	-CE -Not suitable for children under 3 years
3	-Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC -Paperworks -Porcelain Ballons -Madison (παιδοτόπος)	Classic Colours- Face and body paint (μπλε βαθύ χρώμα)	UK	-CE -FDA Compliant -Not suitable for children under 3 years
4	Βιβλιοπωλείο -Μαυρομμάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC -Paperworks -Porcelain Ballons -Madison (παιδοτόπος)	Sparkle Colours-Face and Body painting	UK	-Vivid colour -Easy on-easy off - Non toxic and friendly, -CE
5	-Βιβλιοπωλείο - Μαυρομμάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC -Paperworks -Porcelain Ballons -Madison (παιδοτόπος)	Classic Colours Face and body paint (πράσινο χρώμα)	UK	-CE -Not suitable for children under 3 years -FDA Compliant
6	-Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC -Paperworks	Glitter Gel	UK	-CE -FDA Compliant
7	Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης	Glitter Dust Face and Body paint	UK	-CE - FDA Compliant
8	Βιβλιοπωλείο Μαυρομμάτης	Iridescent powder	UK	-CE - FDA Compliant - Not suitable for children under 3 years
9	-Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC	Face Painting Kit	UK	-Hypo Allergenic -Non Toxic -Easy to Remove -CE -Ellesradet for Formings -Highly Concentrated (Just add water) - Not suitable for children under 3 years

A/A	Βιβλιοπωλείο /Κατάστημα	Προϊόν / Περιγραφή	Χώρα Προέλευσης	Δηλώσεις Κατασκευαστή
10	-Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC	Face Painting Kit(3 colours and 1 brush)- Face and body paint	UK	-Hypo Allergenic, non Toxic, Not suitable for children under 3 years -Easy to Remove -CE Ellesradet for Formnings -Highly Concentrated (Just add water) - Not suitable for children under 3 years
11	-Βιβλιοπωλείο Μαυρομάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC	Pirates Face Painting Kit(3 colours and 1 brush)- Face and body paint	UK	-CE -Ellesradet for Formnings - Not suitable for children under 3 year -Vivid colour -Easy on - easy off -Non-toxic & friendly -Long lasting
12-19	-Βιβλιοπωλείο Αγρότης	1. Pretty Princess Face Painting Kit 2. Dizzy Dogs Face Painting Kit 3. Leopard & Lion Face Painting Kit 4. Ghost & Skull Face Painting Kit 5. Pumpkin & Tiger Face Painting Kit 6. Rainbow Collection Face Painting Kit 7. The Festive Collection Face Painting Kit 8. Fiesta & Carnival Kit Face Painting Kit	UK	-CE -Ellesradet for Formnings -Hypo Allergenic - Not suitable for children under 3 year -Vivid colour -Easy to remove (easy on - easy off) -Non-toxic -Long lasting -Highly Concentrated (Just add water) -FDA Compliant
20	-Βιβλιοπωλείο Αγρότης	Clown White Blanc de Clown	UK	-Non Toxic -Easy to Remove -CE -FDA Compliant - Not suitable for children under 3 years
21	-Βιβλιοπωλείο Μαυρομάτης -Βιβλιοπωλείο Αγρότης -ELC -Paperworks	Face painting Sticks	UK	-Hypo Allergenic -Non Toxic- Easy to Remove, -CE -FDA Compliant - Not suitable for children under 3 years
22	Βιβλιοπωλείο Σολώνειο	Theater make up (paints for face)	EU (Netherlands)	-CE
23	Βιβλιοπωλείο Σολώνειο	Theater make up(paints for face)	EU (Holland)	-CE
24	Paperworks	Make-up Sticks	EU	-Not suitable for children under 3 years

A/A	Βιβλιοπωλείο /Κατάστημα	Προϊόν / Περιγραφή	Χώρα Προέλευσης	Δηλώσεις Κατασκευαστή
25	Paperworks	Make-up Colours	China	-Not suitable for children under 3 years
26	Paperworks	Make-up Colours Clown	EU	
27	Paperworks	Clown Make-up Cream	EU	-Keep away from eyes
28	Paperworks	Make-up Cream	EU	-Keep away from eyes
29	Paperworks	Glitter Cream Make-up	EU	-Keep away from eyes
30	Rainbow	Face paints crayons	Germany	<ul style="list-style-type: none"> - No suitable for children under 3 years, due to the presence of small parts which could be swallowed (danger of suffocation). -Avoid direct contact with the eyes. -Following the strict guidelines of the European cosmetics directive EN 71 and are not tested on animals. -The leads are extruded, not moulded. This results in a high intensity and concentration of colours. -Dermatologically tested -Easy to remove
31	Rainbow	Face paints	Germany	<ul style="list-style-type: none"> -No suitable for children under 3 years, due to the presence of small parts which could be swallowed (danger of suffocation). -Avoid direct contact with the eyes. -Dermatologically tested -Manufactured in accordance with the EU cosmetics directive -Easy to remove - Colour-intensive. A little goes a long way -Easy to use and apply wet -Water soluble -Extremely smudge-proof -Also suitable for body painting - Dermatologically tested -Manufactured in accordance with the EU cosmetics directive -Can be mixed with silver to create a glitter effect

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Όρια ανοχής (στη βάση του βιομηχανικά επιτεύξιμου) στα καλλυντικά

της Γερμανίας και του Καναδά

Μέταλλο	Γερμανία	Καναδάς	Γερμανία σε οδοντόπαστες
	ppm		
Μόλυβδος (Pb)	20	10	1
Αρσενικό (As)	5	3	0.5
Κάδμιο (Cd)	5	3	0.1
Υδράργυρος (Hg)	1	3	0.2

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ: Αποτελέσματα Χημικών Αναλύσεων του ΓΧΚ

Α/Α	Μορφή	Χρώμα	Cr	As	Cd	Hg	Pb
			Τελική Συγκέντρωση (ppm)	Τελική Συγκέντρωση (ppm)	Τελική Συγκέντρωση (ppm)	Τελική Συγκέντρωση (ppm)	Τελική Συγκέντρωση (ppm)
1	Πάστα	Κόκκινο	1,98	ND	ND	ND	ND
2	Πάστα	Γκριζο	<LOQ	<LOD	ND	<LOD	3,80
3	Πάστα	Μαύρο	11,23	<LOQ	ND	ND	<LOQ
4	Πάστα	Μαύρο	11,68	<LOQ	ND	ND	<LOQ
5	Πάστα	Μαύρο	11,38	<LOQ	ND	ND	<LOQ
6	Πάστα	Μπλέ	<LOQ	<LOD	ND	ND	2,00
7	Πάστα	Μπλέ	2,04	<LOQ	ND	ND	2,17
8	Πάστα	Άσπρο	<LOD	<LOD	ND	ND	2,08
9	Πάστα	Γαλάζια	<LOQ	<LOD	ND	ND	4,54
10	Πάστα	Γκριζο	<LOQ	ND	ND	ND	2,78
11	Πάστα	Καφέ	3,28	ND	ND	ND	<LOQ
12	Πάστα	Κίτρινο	ND	<LOD	ND	ND	2,57
13	Πάστα	Φούξια	<LOQ	<LOD	ND	ND	2,95
14	Πάστα	Μώβ	<LOQ	<LOQ	ND	ND	4,17
15	Πάστα	Άσπρο	ND	<LOD	ND	<LOD	1,90
16	Πάστα	Πορτοκαλί	<LOQ	ND	ND	ND	1,21
17	Πάστα	Πράσινο	<LOQ	<LOD	ND	ND	<LOQ
18	Πάστα	Πράσινο	<LOQ	ND	ND	ND	0,94
19	Πάστα	Άσπρο	<LOD	<LOD	ND	ND	2,60
20	Πάστα	Μαύρο	<LOD	ND	ND	ND	ND
21	Πάστα	Κόκκινο	ND	ND	ND	ND	ND
22	Πάστα	πράσινο	ND	ND	ND	ND	ND
23	Σκιά	Κεραμίδι	16,25	<LOD	ND	ND	1,41
24	Σκιά	Πορτοκαλί	1,81	2,19	ND	<LOD	4,03
25	Σκιά	Ρόζ	2,29	<LOQ	ND	ND	3,69

	Cr	As	Cd	Hg	Pb
Όριο Ανίχνευσης της μεθόδου (LOD)	0,52	0,36	0,38	0,63	0,20
Όριο Ποσοτικοποίησης της μεθόδου (LOQ)	1,70	1,19	1,25	2,08	0,67

Όπου ND: Not Detected